

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«СОЦІАЛЬНІ ОСНОВИ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма “Соціальна педагогіка”
Спеціальність І 11- Дитячі та молодіжні служби
Галузь знань І – Охорона здоров’я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26”серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальні основи раннього втручання
Викладач	Комар Ірина Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380975276171
E-mail викладача	iryna.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний.
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на вивчення соціальних, педагогічних та правових аспектів організації та надання послуги раннього втручання дітям з ризиком порушень розвитку та їх сім'ям. Курс охоплює теоретичні засади раннього втручання, аналіз соціально-педагогічних підходів, моделей та стратегій підтримки дитини у перші роки життя, а також дослідження ефективності міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії.

Особлива увага приділяється формуванню у студентів розуміння ролі соціальної педагогіки у комплексному супроводі дітей та сімей, оцінці потреб, плануванні соціально-педагогічних заходів та застосуванні доказово обґрунтованих практик. Курс враховує сучасні виклики українського соціального середовища, включно з потребами дітей у кризових та вразливих ситуаціях, внутрішньо переміщених осіб та сімей з особливими освітніми потребами.

Дисципліна сприяє формуванню професійної компетентності студентів у сфері соціальної підтримки, здатності здійснювати комплексний соціально-педагогічний супровід дітей та сімей на ранніх етапах розвитку та ефективно взаємодіяти з інституціями та громадськими організаціями.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета – формувати у студентів системне розуміння соціальних, педагогічних та правових засад послуги раннього втручання, розвинути компетентності у комплексному супроводі дітей з ризиком порушень розвитку та їх сімей, а також у міждисциплінарній та міжвідомчій взаємодії для забезпечення ефективної соціальної підтримки.

Цілі навчальної дисципліни

Знати:

1. Теоретичні концепції та соціально-педагогічні підходи до раннього втручання.
2. Нормативно-правові засади організації послуги раннього втручання в Україні.
3. Особливості розвитку дітей раннього віку та фактори ризику порушень.
4. Принципи міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії у ранньому втручанні.
5. Методи оцінки потреб дітей та їх сімей для планування інтервенцій.

Уміти:

1. Оцінювати соціальні, педагогічні та психологічні потреби дитини та сім'ї.
2. Розробляти та реалізовувати індивідуальні програми раннього втручання.
3. Використовувати науково обґрунтовані методи соціальної та педагогічної підтримки.
4. Здійснювати ефективну взаємодію з інституціями та громадськими організаціями.
5. Оцінювати ефективність соціально-педагогічних інтервенцій та коригувати їх при необхідності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна:	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського, демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності (СК)	СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей в тому числі на етапі раннього втручання. СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад. СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері. СК-24. Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку й інвалідністю у соціальному середовищі.
Програмні результати навчання (РН)	РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід. РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми. РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки. РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з дітьми та молоддю, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності. РН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання. РН 25. Здатність виявляти та розвивати здібності, креативний потенціал дітей і молоді, підтримувати їх творчий розвиток, сприяти успішній соціалізації, професійному самовизначенню.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семест р	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
	I 11 Дитячі та молодіжні служби	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практ. заняття	Сам. роб.
Тема 1. Теоретичні засади та історія розвитку послуги раннього втручання.	2		4
Тема 2. Соціально-педагогічні та психологічні принципи раннього втручання.	2		4
Тема 3. Нормативно-правові основи організації послуги раннього втручання в Україні.	2		4
Тема 4. Фактори ризику та особливості розвитку дітей раннього віку.			4
Тема 5. Міждисциплінарний та міжвідомчий підхід у послугі раннього втручання.	2		4
Тема 6. Оцінка ефективності соціально-педагогічних програм раннього втручання.	2		4
Тема 7. Аналіз потреб дітей раннього віку та планування соціально-педагогічних заходів.		2	4
Тема 8. Робота з сім'ями дітей з ризиком порушень розвитку в практичних кейсах.		2	4
Тема 9. Використання інструментів соціальної діагностики у ранньому втручанні.		2	4
Тема 10. Організація міждисциплінарного супроводу дітей та сімей.		2	4
Тема 11. Розробка індивідуальних програм підтримки дітей раннього віку.		2	4
Тема 12. Практичні аспекти взаємодії з громадськими організаціями та установами.		2	4

Тема 13. Оцінювання ефективності інтервенцій та корекція програм.		2	4
Тема 14. Соціально-педагогічні технології та інновації у роботі з дітьми раннього віку.		2	4
Тема 15. Розбір складних випадків та прийняття професійних рішень у ранньому втручанні.		2	4

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни передбачає комплексний підхід до вимірювання знань, умінь і навичок студентів. Вона включає в себе різні компоненти оцінювання, які дозволяють визначити рівень засвоєння матеріалу і сформованість компетенцій. Система складається з таких елементів: Поточне оцінювання – 1) модульні завдання (перевірка знань на окремих етапах вивчення курсу); 2) практичні завдання (оцінювання виконання практичних та семінарських робіт); 3) домашні завдання (контроль за самостійною підготовкою студента); 4) тестування: оперативна перевірка теоретичних знань. Рейтингове оцінювання – студенти накопичують бали протягом семестру за виконання різних завдань. Кінцева оцінка розраховується на основі підсумку цих балів.
Вимоги до письмових робіт	Критерії оцінювання: якість виконання завдань, своєчасність здачі роботи, глибина розуміння матеріалу. Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань.
Семінарські заняття	Критерії оцінювання: якість виконання завдань, своєчасність здачі роботи, глибина розуміння матеріалу, креативність або вміння застосувати знання на практиці.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання не менше 50 % завдань курсу
Підсумковий контроль	Залік

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
--------------------------	---

	-Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Положення про запобігання академічному плагіату у Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/
Відвідування (пропуски) занять	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника- https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/

8. Рекомендована література

1. Допомога в природному середовищі дитини: як працює послуга раннього втручання. Аналітичний огляд реалізації послуги в Україні, досвід центрів, схема супроводу. 2025. Режим доступу: https://www.msp.gov.ua/press-center/news/dopomoha-v-pryrodnomu-seredovyshchi-dytyny%3A-yak-pratsyuuye-posluha-rannoho-vtruchannya?utm_source 2. Основи раннього втручання : навчальний посібник. Київ. 2025.128 с. 3. Пасічник Д. Оцінка ефективності програми раннього втручання для дітей раннього віку із синдромом рухових порушень. Тернопільський
--

національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ
України, Тернопіль. 2022. URL:
<https://repository.tdmu.edu.ua/handle/123456789/17443>

4. Послуга раннього втручання у країнах Європи: ключові концепції та моделі. UNICEF. 2025. Режим доступу:
https://www.unicef.org/ukraine/media/36316/file/Unicef_Ealy%20childhood_UA_.pdf
5. Раннє втручання / Early intervention. Інформаційні та методичні матеріали про суть, підходи і стандарти послуги в Україні. Київ, 2024. Режим доступу:<https://www.unicef.org/ukraine/media/13481/file/image.pdf>
6. Слезанська Г. І., Скочко М. Розвиток соціально-реабілітаційних послуг в Україні у воєнний та повоєнний період. Рекомендовано до видання Вченою радою Національного університету «Запорізька політехніка», 2023. 146.
7. Слезанська, Г., & Горішна, Н. (2023). Ефективність раннього втручання у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями раннього віку. *Освіта. Інноватика. Практика*, 11(10), 36–49.
8. Слезанська, Г., Криницька, І., Скочко, М. (2023). Раннє втручання у роботі з дітьми з інвалідністю: комплексна соціально-реабілітаційна послуга, функціональний підхід чи система допомоги. *Social Work and Education*, Vol. 10, No. 4. pp. 486-502.
9. Яцина О. Ф. Вплив війни на психічне здоров'я: ознаки травматизації психіки дітей та підлітків. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2022. No 7 (25). С. 554-567.
10. The Routledge Handbook of Child and Family Social Work Research (eds. E. Fernandez, P. Welbourne, B. Lee, J. Ma). 1st ed., 2025.

Викладач _____ **Ірина КОМАР**, доцент
кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи